

Нарешті, моніторинг виконує всі основні функції, які характерні для початкового процесу: освітню, виховну і розвивальну. Окрім того, у педагогіці сформувалися певні вимоги до вживання моніторингу, які включають: повноту, об'єктивність контролю, його систематичність і об'єктивність.

Підводячи підсумки вище сказаного, можна стверджувати, що моніторинг являє собою цілісний управлінський інструмент для послідовного здійснення збору сутнісної та різноманітної інформації щодо якості навчання, її обробки, систематизації, глибокого аналізу, оцінки, інтерпретації, прогнозування подальшого розвитку та вироблення заходів щодо коригування початкового процесу та створених для нього умов.

Список використаних джерел

- Буркіна Н.С. Моніторинг у системі загальноосвітньої підготовки / Н.С.Буркіна, Т.О.Лукіна // "Освіта України". – 22 лютого 2001р. – №8. – С.5.
- Кондрашова Л.В. Процесс обучения в высшей школе: учебное пособие / Л.В.Кондрашова. – Кривой Рог: КГПУ, 2007. – 318с.
- Попова Г.П., Размерова Г.А., Ремчукова И.Б. Мониторинг качества учебного процесса. – Волгоград, 2007. – 121с.
- Мокшеев В.А. Организация системы мониторинга в образовании / В.А.Мокшеев // Школьные технологии. – 2005. – №1. – С.85-94.
- Орлов А.А. Мониторинг инновационных процессов в образовании / А.А.Орлов // Педагогика. – 1996. – №3. – С. 13-15.
- Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І.Слепкань: навч. посіб. – К.: Вища школа, 2005. – 239 с.
- Фоменко С. Мониторинг как способ управления качеством образования в школе // Народное образование. – 2007. – № 4. – С.12-17.
- Щербина С.М., Щербина І.Ю. Діагностика навчально-пізнавальної діяльності студентів методом тестування / С.М.Щербина, І.Ю.Щербина. – Педагогика высшей и средней школы: сборник науч. работ № 24 / редкол.: Буряк В.К.(гл.ред.) и др. – Кривой Рог: КГПУ, 2009. – С.92-98.

*Г.М.Салащенко,
кандидат, пед.наук,
Криворізький ДПУ*

НАВЧАЛЬНИЙ ДІАЛОГ ЯК ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Стаття присвячена проблемі використання навчального діалогу як способу вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції учнів. Автор дає означення таким поняттям як "компетенція", "навчальний діалог", "діалогічне навчання", і пропонує приклад тренінгу з формування в учнів діалогічних умінь.

Ключові слова: компетенція, навчальний діалог, діалогічне навчання.

Стаття посвячена проблемі використання навчального діалогу як засобу удосконалення іноземної комунікативної компетенції учнів. Автор дає визначення таким поняттям як «компетенція», «навчальний діалог», «діалогічне навчання», і пропонує приклад тренінгу на формування у учнів основних діалогічних умінь.

Ключові слова: компетенція, навчальний діалог, діалогічне навчання.

The article deals with the problem of using educational dialogue as a means of improvement pupils' foreign communicative competence. The author gives definitions of such notions as "competence", "educational dialogue", "dialogical teaching", and offers an example of the training for learning the main dialogical skills.

Key words: competence, educational dialogue, dialogical teaching.

Соціально-економічні зміни у нашому суспільстві стимулюють та активізують процеси оновлення шкільної політики, її змісту, форм, способів та засобів здійснення. Потреба в якійсій освіті підвищує вимоги до сучасного навчання в практиці загальноосвітньої школи, створює необхідність модернізації всієї системи шкільної освіти України, що визначає нові соціальні вимоги до формування життєвих настанов підростаючої особистості. У навчальному процесі відбувається переорієнтація оцінки його результатів з понять «підготовленість», «вивченість», «вихованість» на поняття «компетенція» та «компетентність» учнів.

Поняття «компетенція», «компетентність» (лат. «compete» – «досягати, відповідати») давно використовуються у психологічній та педагогічній літературі, однак підвищений інтерес до них з'явився лише протягом останніх років. У наш час компетенція розглядається як здатність особистості, що базується на отриманих знаннях, її цінностях та прихильностях, які вона виявила протягом пізнавальної діяльності та освітньої практики. Компетентність – це категорія, яка належить до сфери відносин між знанням та практичною діяльністю людини. На думку Б.Ю. Ельконіна, компетентність є кваліфікаційною характеристикою індивіда, що є взятю в момент включення його у діяльність [3].

Проблема зміни сучасної мовної освіти сьогодні особливо актуальна. Трансформація соціокультурного контексту вивчення мов міжнародного спілкування не могла не привести до появи нових потреб у вивченні іноземних мов та культур.

Однією з головних цілей навчання іноземній мові є розвиток іншомовної комунікативної компетенції, тобто здатності та готовності здійснювати іншомовне міжособистісне та міжкультурне спілкування з носіями мови, що вивчається. Сучасні школярі повинні мати можливість водночас вивчати іноземну мову та розвивати свою комунікативну компетенцію, яка характеризується невимушеністю відносин між партнерами спілкування.

спідготовленістю мовленнєвого акту, наявністю в учнів умінь брати участь у спільному спілкуванні з метою обміну інформацією.

Результативність вивчення іноземної мови, готовність учнів до іншомовного спілкування багато в чому залежить від характеру організації навчального процесу, форм та методів оволодіння іноземною лексикою. Залежно від того, яку позицію учень займає на уроці, у якій ролі він виступає, можна передбачити результативність процесу вивчення іноземної мови.

Якість підготовки до іншомовного спілкування школярів пов'язана з певною організацією навчання, де б учні виступали суб'єктами творчої пізнавальної діяльності, займали активну позицію у навчальній роботі. Отже останнім часом велику практичну значущість набуває особистісно орієнтований характер відносин у навчальному процесі, що передбачає діалогічний підхід до його організації.

Діалогічне навчання – це спільна діяльність учителя та учнів при ситуативному моделюванні навчальної інформації у формі діалогу, який забезпечує створення образу-питання, образу-варіанту, які відображають індивідуальну точку зору, індивідуальне бачення навчальної проблеми і нестандартне її вирішення учасниками навчального процесу [2].

Ще з давніх часів діалог розглядався як спосіб вирішення навчально-виховних проблем. Сократ вважав, що навчальний процес повинен здійснюватися у формі діалогу. Він був супротивником отримання учнями «готового знання» з вуст учителя. Діалог Сократ розглядав як форму спілкування вчителя та учня на гуманістичних принципах [1].

У більш пізні епохи діалог трактувався як спосіб філософствування, форма спілкування між людьми (Ф.Гемстергойс), спосіб самопізнання й самовдосконалення особистості (Ф.Шлейєрмахер). Як відзначили М. Бубер та Я.Ясперс, діалог є засобом комунікації, в процесі якої мають місце відносини партнерства, рівності, відвертості та взаємоповаги [1].

Під навчальним діалогом ми розуміємо процес взаємодії й обміну думками та емоціями в системі відносин «учитель – учень», обмін навчальною інформацією при безпосередньому міжособистісному контакті учасників навчального процесу.

В умовах діалогічного навчання в учнів формуються уміння реалізувати себе через спілкування. До них відносять наступні уміння: встановлювати ділові стосунки, вступати в контакт і виходити з нього, повідомляти та роз'яснювати свої думки й судження, адекватно сприймати позицію інших учасників діалогу, конструктивно вирішувати суперечку, яка виникла, знімати емоційну напруженість або конфлікт при обміні навчальною інформацією та вирішенні тематичної проблеми, тобто використовувати іноземну мову як засіб реального іншомовного спілкування. Отже викладання англійської мови за допомогою навчального діалогу стає більш особистісно орієнтованим;

створюються умови для використання рефлексії, розвитку та вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції учнів.

Забезпечуючи кожному його учаснику активну позицію, навчальний діалог, сприяє розвитку інтелекту, емоційної сфери, впевненості у власних можливостях та здібностях, стійкості до різних чинників, що породжують стрес, позитивного ставлення до світу, людей та самого себе. У прагненні учня висловити свою точку зору в спорі, сформулювати своє бачення та розуміння навчальної проблеми зароджується його потреба в самовдосконаленні.

Завдяки спостереженнями за навчальною роботою учнів на уроках англійської мови, які були побудовані на основі навчального діалогу, ми відзначили, що в більшості учнів виникали труднощі з тим, як почати та продовжити розмову із співрозмовником, що треба щось змінити у розмові, але вони не бачили, що саме треба змінити чи додати; багатьох учнів хвилювала думка, що вони не можуть висловити свою думку чітко та зрозуміло.

Саме тому ми вважаємо, що перш ніж приступити до впровадження уроці англійської мови навчального діалогу, його основи, ми вважаємо доцільним проведення підготовчого етапу, який дозволяє учням ознайомитися з основними правилами ведення діалогу. Знання методологічних основ навчального діалогу пізніше дозволить його учасникам не тільки аналізувати оригінальні діалоги, але й складати правильні діалогічні структури в процесі навчальних занять.

Правила ведення навчального діалогу базуються на тому факті, що всі одиниці діалогу мають певну ієрархічну будову: обмін інформацією складається з реплік, а репліка, у свою чергу, складається з певних актів мовлення, де кожна репліка є цілеспрямованою, а акти мовлення здійснюють сам процес діалогічного спілкування.

Структура будь-якого діалогу містить у собі три складові елементи: ініціація – відповідь – зворотний зв'язок. Кожний діалог, незалежно від складності його проблеми та змісту, об'єднує у собі ці три елементи, й обов'язково повинен завершуватися зворотним зв'язком – відсутність будь-якого з цих елементів робить організацію діалогу неможливою.

На етапі підготовки учнів до діалогічного навчання ми рекомендуємо провести тренінг з вивчення та відпрацювання основних діалогічних умінь: визначати мету діалогу; визначати стрижневу ідею, спірні питання діалогу; акцентувати увагу на різних точках зору; знаходити способи вирішення спірних питань; зіставляти знайдені рішення з основною метою та стрижневими ідеями діалогу.

На відпрацювання та закріплення вищезазначених умінь ми пропонуємо учням виконати наступне завдання: скласти діалог за темою «Мої плани на майбутнє» / «My future plans» з попереднім визначенням мети, стрижневої ідеї, спірних питань діалогу, а також знаходження вирішень цих питань відповідно до поставленої мети та ідеї діалогу. Наводимо приклад даного завдання за навчальною темою «Майбутня професія» / «My future career».

Мета: вирішити плани на майбутнє.

Стрижнєва ідея: зіставлення кількох професій.

Спірні питання: «Чому я хочу бути лікарем (учителем, архітектором...)?»,

«Чи треба порадитися з батьками та друзями щодо професії, яку хочу обрати?»,

«З яких шкільних предметів я маю більше успіхів?», «Чи треба обирати більш

практичну професію чи ту, яка більше подобається?».

в) Dialogue «My future plans».

- This year we finish school, but I still don't know where I'd like to continue my education.

- That's a problem for me too. I think, here we must take into account what we are good at and what we'd like to become in future.

- You are right. The thing is that I'm rather good at many subjects and there are a lot of professions I like. For instance, I could be a doctor, an architect or even a programmer. Frankly speaking, I adore taking photos, but I'm not sure whether to choose the job of my vocation, I mean photographer, or to take a more steady work...

- Then ask your parents for advice.

- Oh, that's not a very good idea, because my parents see me only as a book-keeper, because they consider it to be a more practical profession, and taking photos is only hobby, but I don't feel like that.

- That's not bad, at least you know what you don't want to be. I think it will be good if you manage to combine you hobby with a steady, practical work, then you'll be always satisfied with what you are and what you do. I myself did the same and I'm rather pleased with my job – I'm an interpreter.

- You are such an optimistic person! But maybe you are right and I'll choose a photographer for my career.

У ході діалогу, обговорюючи спірні питання, учні будуть поступово знаходити на них відповіді, що базуються на основній ідеї та відповідають поставленій меті.

Діалогічне навчання через різноманітні форми навчального діалогу та мовомовної комунікації забезпечує умови, в яких учні: включаються до діалогічних комунікативних ситуацій для вирішення навчальних завдань, виконують пізнавальні, комунікативні, морально-оцінні дії при підтримці вчителя; ставляться у ситуацію дефіциту досвіду спілкування англійською мовою, переживають та заповнюють цей досвід; знаходяться у ситуації суб'єкта, самостійно формують власну точку зору на проблему, що розглядається, виробляють позицію в зіткненні різних думок, що додає навчальному процесу особистісного значення.

Отже використання навчального діалогу та діалогічного навчання на уроках англійської мови забезпечує можливість розширення комунікативної діяльності учнів. Зміст навчальних завдань, де навчальну інформацію структуровано у формі діалогу, результативність їх правильного виконання стимулює потребу учнів у практичному використанні англійської мови в різних сферах діяльності, що позитивно впливає на розвиток та удосконалення мовомовної комунікативної компетенції учнів.

Список використаних джерел

1. Каган М.С. Мир общения: Проблема межсубъектных отношений / Моисей Самойлович Каган. – М.: Политиздат, 1988. – 319с.
2. Педосюк Г.М. Особливості використання навчального діалогу на уроках англійської мови в старших класах / Г.М.Педосюк // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць. – Кривий Ріг: КДПУ, 2006. – Вип.14. – С.299-304.
3. Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды / Даниил Борисович Эльконин; под ред. В.В.Давыдова, В.П.Зинченко, АПН СССР. – М.: Педагогика, 1989. – 554с.

*В.М.Марків,
канд. пед. наук,
Криворізький ДПУ*

АКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

У статті аналізуються позиції видатних діячів педагогіки щодо необхідності підготовки дитини до школи, технології цієї підготовки.

Ключові слова: підготовка до школи, готовність до школи, інтелектуальна готовність, особистісна готовність, волева готовність, навчальна діяльність.

В статье анализируются позиции выдающихся деятелей педагогики о необходимости подготовки ребенка к школе, технологии этой подготовки.

Ключевые слова: подготовка к школе, готовность к школе, интеллектуальная готовность, личностная готовность, волевая готовность, учебная деятельность.

In article the authors analyzes the outstanding teachers position as for the necessity of the childrens preparation to school and the technology of this preparation.

Key words: preparation for school, school readiness, intellectual commitment, personal commitment, strong-willed readiness training activities.

Актуальність дослідження. Успішність навчання на кожному освітньому ступені визначається ретельністю підготовки базових умінь, реалізацією наступності у змісті, методах і прийомах, формах організації навчальної діяльності суб'єктів освіти. Тому для сучасного дошкільного виховання і початкової освіти актуальною проблемою є вивчення технологій підготовки дитини до систематичного шкільного навчання.

На необхідності цілеспрямованої підготовки малят до майбутнього навчання зауважували у свій час Ян Амос Коменський, К.Д.Ушинський, Т.Г.Лубенець, С.Ф.Русова, Є.І.Тихеева та інші педагоги. Неоціненний досвід практичної роботи з дошкільниками описаний В.О.Сухомлинським.

Метою статті є зіставний аналіз змісту і технологій підготовки майбутніх першокласників у педагогічному досвіді видатних діячів освіти.